

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

7 maart 2007

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heer Eloi Glorieux, de dames Mieke Vogels en Vera Dua
en de heren Rudi Daems, Jos Stassen en Jef Tavernier –**

betreffende de invoering van duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen en groene stroom

TOELICHTING

Aardolie: geen zekere bevoorrading meer

Aardolie dekt nu zowat 40% van de wereldwijde nood aan energie. Met de huidige oliereserves komen we in het beste geval nog een kleine 50 jaar toe. Maar de recente opstoten van de olieprijs geven aan hoe kwetsbaar de bevoorrading wordt. En voor aardgas en uranium zijn de perspectieven niet veel gunstiger.

De geoloog M.K. Hubbert berekende ooit dat een oliebron, eens over zijn productiehoogtepunt heen, jaarlijks 2 à 6% aan productieratio inboet. Dit zou ook gelden voor alle oliebronnen samen. De vraag is dus niet wanneer de laatste druppel olie opgepompt wordt, de vraag is wanneer de productiepiek wereldwijd bereikt wordt (Peak Oil) en verdere oliewinning steeds moeilijker en dus duurder wordt¹. Maar los van de vraag of we nu nog voor 50 of 150 jaar olie hebben, moeten we ons in de eerste plaats zorgen maken over de opwarming van de aarde veroorzaakt door het gebruik van deze fossiele brandstoffen.

Ook door conflicten in het Midden-Oosten zijn forse prijsstommelingen en uiteindelijk blijvende prijsverhogingen op relatief korte termijn te verwachten. Het is niet moeilijk te voorzien dat in de komende decennia olie nog meer dan nu zal leiden tot politieke spanningen en regelrechte oorlogen. De controle over de slinkende oliereserves is een van de belangrijkste drijfveren van het internationale machtspeel.

Tegelijk is er op wereldvlak steeds meer vraag naar olie, bijvoorbeeld van landen in volle ontwikkeling als China en India.

De verbranding van olie zorgt ook voor meer uitstoot van CO₂. Landen die hun Kyotoverplichtingen willen halen én die zich bovendien ook voorbereiden op nieuwe nog strengere reducties van broeikasgassen na 2012 kunnen niet anders dan hun verbruik van alle fossiele brandstoffen of brandstoffen op basis van koolstof (en in de eerste plaats van de grootste vervuiler aardolie) sterk verminderen.

Economieën die geheel en al van olie afhankelijk blijven, dreigen met een zware kostenverhoging van brand- en/of grondstoffen te maken te krijgen en daardoor in een economische crisis gestort te worden.

Vooraf Afrika is een zorgencontinent: zij willen ook economisch vooruit, maar beschikken niet over grote olievoorraden en hebben minder vruchtbare grond. Zij zijn een gemakkelijke prooi voor multinationale ondernemingen die dit continent vaak zien als economisch wingewest, bijvoorbeeld door de bouw van plantages of monoteelten.

Met andere woorden, om strategische, economische én ecologische redenen is het voor moderne staten en economieën noodzakelijk geworden om hun afhankelijkheid van aardolie geleidelijk te verminderen en om te schakelen naar een aardoliearme of zelfs koolstofarme economie.

Ook de nucleaire piste biedt om veiligheids- en milieuredenen, maar ook omwille van vergelijkbare bevoorradingproblemen wat uranium als grondstof betreft, geen alternatief. Bovendien is kernenergie enkel bruikbaar voor de productie van elektriciteit. Olie daarentegen wordt maar op beperkte schaal gebruikt voor stroomopwekking.

De bijdrage van herteelbare² grondstoffen tot een alternatief grondstoffen- en energiebeleid

Herteelbare grondstoffen of 'biogene' grondstoffen (grondstoffen van biologische oorsprong, grondstoffen die de eigenschap hebben dat ze terug aangroeien, dat ze vernieuwbaar zijn) zijn afkomstig van land- en bosbouw, die niet als voedingsstof maar als grondstof voor de industrie of als energiebron kunnen ingezet worden. Ze kunnen uitputbare fossiele brandstoffen als aardolie, aardgas en kolen vervangen en zo bijdragen aan minder vervuilende uitstoot en een vermindering van het broeikaseffect. Met herteelbare grondstoffen is een echte kringlooeconomie mogelijk: ze ontstaan uit zonlicht, water en CO₂. De verwerking van de biomassa is CO₂-neutraal: de hoeveelheid CO₂ die vrijkomt was daarvoor reeds uit de lucht gehaald en zal bij het hertelen van de grondstof opnieuw opgeslagen worden.

Herteelbare grondstoffen kunnen een reeks bestaande toepassingen van aardolie gedeeltelijk en geleidelijk vervangen: ze kunnen dienst doen als energiebron voor de opwekking van stroom en warmte, als motorbrandstof voor voertuigen en als grondstof voor de petrochemie. Daarbij is het nodig een duidelijke rangorde te respecteren: het gebruik als grondstof zou

¹ Grüne Bildungswerkstatt, 'Die neue Erdölkrise – Facts zu Peak Oil', juli 2004.

² Dr. Antje Vogel-Sperl, 'Weg vom Erdöl hin zu Nachhaltige Rohstoffen', mei 2004.

steeds voorrang moeten krijgen, dan de inzet voor de directe opwekking van energie en pas in laatste instantie het gebruik als brandstof voor transport.

Deze rangorde geldt voor de omzetting van de nieuwe biostoffen, omdat ook voor deze stoffen, ondanks het hernieuwbaar karakter, geen onbeperkte aanvoer mogelijk is (cf. ruimtebeslag). Het geldt nog meer voor een schaars wordende grondstof als olie. Het simpelweg opbranden van het kostbare zwarte goud, dat als basisgrondstof van de petrochemie moeilijker te vervangen is, is een bijzondere vorm van spilzucht en druist in tegen de principes van duurzaamheid. Het opsouperen van de laatste oliereserves voor laagwaardige toepassingen, is onverantwoordelijk en een inbreuk op rechten van toekomstige generaties.

Door het uitstippelen van een strategie ‘van olie naar bio’ kan de afhankelijkheid van fossiele grondstoffen en dat zowel op energetisch vlak als op vlak van grondstoffenverbruik, op langere termijn afgebouwd worden. Door snel te kiezen voor een omschakeling naar biograndstoffen wordt de eigen economie beveiligd en kan men een concurrentievoordeel opbouwen.

De eerste generatie energiegewassen (koolzaad, soja, palmolie enzovoort) dreigt in concurrentie te komen met de voedselproductie of met het behoud van natuur. Een echt duurzame aanmaak van bio-brandstoffen (in bioraffinaderijen) zal allicht maar mogelijk zijn na de definitieve doorbraak van een tweede generatie van biograndstoffen (bijvoorbeeld op basis van stro, maïskolven, organisch afval uit de voedingsindustrie). Maar ook hier zullen we voorzichtig moeten tewerkgaan, want er is nog veel onduidelijkheid over de energie- en kostenefficiëntie ervan. Ook zijn de mogelijkheden voor lokale productie beperkt, en zal men geneigd zijn te grijpen naar industriële toepassingen (gebruik van kustmest, ggo enzovoort).

De inzet van herteelbare stoffen als grondstof

Biogene stoffen kunnen op termijn de basis worden van een nieuwe biogebaseerde economie. Het viWTA (Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek) onderzocht de mogelijk-

heden van de zogenaamde ‘witte biotechnologie’ in Vlaanderen³.

Biomassa kan als nieuwe grondstof dienen voor de chemie, voor de aanmaak van nieuwe materialen. Het viWTA verwijst naar een McKinseyrapport dat stelt dat nu wereldwijd al 5% van alle grondstoffen in de chemie gebaseerd zijn op biomassa. Men acht het mogelijk dat dit percentage op korte termijn zal verdubbelen. Vanuit biopolymeren kunnen biologische grondstoffen samengesteld worden, schoonmaakmiddelen, solventen enzovoort. Nieuwe materialen kunnen aangemaakt worden, zoals bioplastics, biotextiel, bioafbreekbare verpakkingen.

De inzet van herteelbare stoffen voor de energieproductie

Biomassa wordt nu al succesvol ingezet voor de productie van stroom en warmte. Europa heeft elektriciteitsproductie uit biomassa op basis van afvalhout, nevenproducten van de landbouw en biologisch afval meer rendabel gemaakt, ook al zijn de ecologische rendementen niet altijd goed te noemen. Wat is het energiepotentieel van biomassa in Vlaanderen? ODE-Vlaanderen⁴ berekende het maximaal potentieel op 1 à 2 TWhe (goed voor de bevoorrading van 280.000 à 570.000 gezinnen, of nog: enkele percenten van het totaal verbruik van elektrische energie). Daarnaast kan nog een thermische valorisatie van 5 à 10 Pétajoule (PJ) per jaar bereikt worden.

De grootste mogelijkheden zitten in Vlaanderen in de valorisatie van bestaande organische fracties. In volgorde van belangrijkheid: houtafval, het organisch deel van huishoudelijk restafval en mest. Daarnaast akker- en tuinbouwresidu's, waterzuiveringsslib, organische bedrijfsafvalstoffen, biogas uit gft, groenafval en algen.

Een tweede mogelijkheid is de teelt van energiegewassen (suiker-, zetmeel- of oliehoudende gewassen), miscanthus (olifantsgras) en korte omloophout (wilg en populier). Uit een studie van het Steunpunt Duurzame Landbouw blijkt echter dat de teelt van energiegewassen in Vlaanderen nooit een grote bijdrage kan leveren aan de energievoorziening in Vlaanderen. Wil men een derde van de vereiste 6% groene stroom (tegen 2010) uit energiegewassen halen, dan

³ viWTA-dossier nr. 4, november 2006.

⁴ Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen, Biomassa, studie in opdracht van de Vlaamse Gemeenschap.

heeft men meer dan 100.000 ha nodig. Gebruik van de huidige 8000 ha braakland kan slechts 0,025% van de gevraagde 6% groene stroom leveren. Analooq, om 2% van het brandstofverbruik te dekken met brandstoffen uit energiegewassen, heeft men 90.000 ha winterkoolzaad nodig, wat meer is dan het huidig suikerbietenareaal⁵.

Anderzijds kan valoriseerbare biomassa ook ingevoerd worden (nu wordt alle olie ingevoerd). Daarmee gaat dan natuurlijk wel een deel van het economisch en ecologisch voordeel verloren. De invoer van plantaardige olie uit de tropen geraakt meer en meer omstrede. Het geven van subsidies (groenestroomcertificaten) aan de productie van stroom op basis van palmolie is verwerpelijk, als blijkt dat voor de winning van palmolie op grote schaal regenwoud wordt vernietigd in Indonesië en Brazilië. Dat genereert meer broeikasgassen dan bij gebruik van fossiele brandstoffen.

De voormalige dieselcentrale van elektriciteitsproducent SPE in Harelbeke verbrandt nu al 30.000 ton palmolie per jaar voor de elektriciteitsproductie⁶. De roep om duurzaam geproduceerde palmolie wordt dan ook steeds groter. Producenten, invoerders en verbruikers van palmolie werken aan een systeem van zelfcontrole binnen de RSPO⁷, maar het certificatiesysteem met duurzaamheidscriteria en bijhorende controlemechanismen is nog niet operationeel. Bovendien vertegenwoordigt RSPO slechts 40% van de productie wereldwijd. Minister Peeters wil wachten op een Europese regeling. Maar het ziet er niet naar uit dat de Europese milieuministers snel overeenstemming zullen bereiken. In afwachting pleit Groen! voor het zelf toepassen van de duurzaamheidscriteria die internationale organisaties zoals WWF⁸ al ontwikkeld hebben.

De benutting van biomassa voor energieproductie mag echter in zijn geheel nooit ten koste gaan van de inzet van biomassa als grondstof. Dit probleem stelt zich in Vlaanderen nu al voor hout: niet-verontreinigd afvalhout dat gerecycleerd kan worden in de spaanplatenindustrie, wordt verbrand met energierecuperatie, wat een minderwaardige valorisatie inhoudt⁹.

Een strategie die erop gericht is onafhankelijk te worden van aardolie, moet biomassa in eerste instantie als grondstof inzetten. Voor energetische toepassingen vormen andere hernieuwbare energiebronnen (wind, zon, water, getijden, geothermie) immers belangrijke alternatieven.

Als mogelijkheden voor materiaaltoepassingen niet zinvol zijn, kunnen hout en vaste biomassa met rendementen van 80 tot 90% ook voor warmteproductie of in het kader van WKK ingezet worden. Maar gebruik van biomassa enkel om stroom te produceren (zonder koppeling met de productie van warmte) haalt slechts een rendement van tussen de 15 en 30% en is niet zinvol. Ook het gebruik van aardolie of aardgas is in deze toepassing uiteraard niet zinvol. Op deze wijze wordt het biomassapotentieel voor de hernieuwbare energie-economie niet efficiënt omgezet. Stroom uit vaste biomassa zou maar mogen vergoed worden als bij de productie minstens een rendement van 50 à 65% kan verzekerd worden¹⁰. Dat is zeker niet het geval voor elektriciteitsopwekking uit biomassa of uit verbranding van afval. Het door de Vlaamse Regering verlenen van groenestroomcertificaten voor energieopwekking met lage rendementen, zoals klassieke elektriciteitscentrales of afvalverbrandingsovens, is bijgevolg nefast omdat heel veel 'groene brandstof' verloren gaat aan toepassingen met laag rendement.

De inzet van herteelbare stoffen als motorbrandstof

We blijven massaal veel kostbare olie verbruiken in het transport. Olie is evenwel een schaarse en steeds duurder wordende fossiele grondstof, waarvan de verbrandingsgassen rechtstreeks onze gezondheid schaden en het klimaat op aarde verstoren. Door technologische verbeteringen verbetert de eco-efficiëntie van wagens en vrachtwagens en van de inzet van de brandstoffen. Maar tegelijk nemen wagens toe in aantal en omvang, en worden er meer kilometers gereden. Een duurzame oplossing is maar mogelijk binnen een kader waarin gekozen wordt voor minder transport en een omschakeling naar duurzame transportmodi. In tweede instantie kunnen schonere voertuigen en schonere brandstoffen bijdragen aan een oplossing, inclusief een verhoging van het rendement

⁵ Energiegewassen in de Vlaamse Landbouwsector, 2003.

⁶ De Standaard, 22/2/2007, Kaalslag voor groene stroom.

⁷ RSPO = Round Table on Sustainable Palm Oil.

⁸ Zie: http://assets.panda.org/downloads/wwf_on_biofuels_comm_q_a_2006_final_080206.pdf.

⁹ Cf. Sectoraal Uitvoeringsplan Houtafval – Jaarverslag Febelhout 2003.

¹⁰ Het Duitse Centrum voor Lucht- en Ruimtevaart, het Instituut voor Energie- en Milieuonderzoek (IFEU) en het Wuppertal Instituut komen tot de bevinding dat de benutting van biogene brandstoffen in het verkeer minder CO₂ uitspaart dan de inzet ervan in efficiënte WKK-installaties.

van de brandstofmotor waar nog een enorm ontwikkelingspotentieel ligt. Derde punt is een algemene snelheidsverlaging. Dat draagt bij tot een daling van het brandstofverbruik, en dit komt bovendien de veiligheid op de weg ten goede.

Duurzame biobrandstoffen

Groen! is voorstander van biobrandstoffen, op voorwaarde dat het uitsluitend gaat om duurzame brandstoffen op basis van hernieuwbare biomassa. Volgens een Europese richtlijn moet elke diesel- en benzinepomp in ons land minstens 5,75% biobrandstof bevatten tegen 2010. Momenteel liggen in Europa teksten op tafel die dit percentage tegen 2020 willen optrekken naar 10%. Eind vorig jaar heeft de federale regering bekendgemaakt welke producenten bio-ethanol en biodiesel op de Belgische markt mogen brengen. Voor bio-ethanol kregen Bio Wanze (Wanze), Alco Bio Fuel (Gent) en Tate & Lyle (Aalst) een vergunning voor de periode 2007-2013. Voor biodiesel zijn Bioro (Gent), Néochim (Feluy), Proviron (Oostende) en Oleon (Ertvelde) geselecteerd om vanaf 1 september 2007 voldoende biodiesel te produceren om de hele Belgische markt te bevoorraden tot 2013.

Daarbij werden een aantal ecologische criteria mee in rekening gebracht volgens het bepaalde in de federale wet op de biobrandstoffen van 10 juni 2006. De bepalingen in deze wet volstaan niet. De selectie van operators door de erkenningscommissie gebeurt op basis van een reeks economische en ecologische criteria. Bij de ecologische criteria worden genoemd (in artikel 6): de energie-efficiëntie en CO₂-balans (het verschil tussen uitstoot en opname van CO₂ tijdens het gehele productieproces, van teelt tot gebruik), de afstand tussen oogstplaats en productie-eenheid en het gebruik van meststoffen en pesticiden. Het gaat niet om dwingende voorwaarden, eerder om indicatieve waarden. Een lijst van randvoorwaarden is zeker niet volledig. De wet zou dan ook best aangescherpt worden en op Vlaams niveau kunnen ons inziens best striktere voorwaarden gehanteerd worden.

Omzichtigheid is immers geboden: de termen biodiesel en bio-ethanol zijn vaak misleidend. De hoeveelheid biologische stof bedraagt slechts enkele percenten. Maar zelfs als het om meer zuivere biobrandstoffen (FAME – biodiesel of E85 bio-ethanol) gaat, stelt zich de vraag naar de oorsprong van de biobrandstoffen, gezien deze niet altijd op een duurzame wijze geproduceerd worden. Vaak gaat het om

monoteelten, met grootschalig gebruik van pesticiden en kunstmest, soms gaat het ook om genetisch gemanipuleerde organismen.

Het minste dat men kan verwachten is dat door de inzet van biobrandstoffen ook echt minder CO₂ wordt uitgestoten. De CO₂-neutraliteit is in de praktijk niet zo evident. Voor de verschillende biobrandstoffen dient een netto CO₂-balans berekend te worden om het exacte reductiepotentieel van de verschillende soorten biobrandstof te bepalen.

Ruimtebeslag

De productie van biobrandstof vergt ook veel ruimte: om een auto een jaar te laten rijden, is een voetbalveld met koolzaad nodig. Het realiseren van de Europese doelstelling (de substitutie van 5,75% diesel en benzine door biobrandstoffen) zou beslag leggen op 14% tot 27% van de beschikbare landbouwgrond in de Europese Unie. De Lijn wil 5% van haar bussen op biodiesel laten rijden, maar daarvoor is zowat 2800 hectare koolzaad nodig. Vandaag is 800 ha van het Vlaamse areaal bestemd voor koolzaad. Om 5% van het dieserverbruik in Vlaanderen uit koolzaadolie te halen, is 117.000 ha nodig. Dat is bijna een vijfde van het Vlaamse landbouwareaal. Wel moeten we ook durven kijken naar niet-landbouwareaal, zoals de duizenden hectaren vervuilde grond in Vlaanderen, waar bepaalde teelten zoals algen een oplossing kunnen bieden.

Als we willen dat biobrandstoffen een deel van de oplossing vormen voor de milieuproblemen die door de transportsector veroorzaakt worden, dan zullen we hoe dan ook een deel van de nodige biomassa van buiten Vlaanderen en zelfs van buiten de EU moeten invoeren.

Bij de invoer van bijvoorbeeld koolzaad voor de aanmaak van biodiesel uit Europese landen zoals Frankrijk, is controle op de herkomst en op de duurzame productie van de bioteelten makkelijker te realiseren. Als de gewassen in de toekomst geteeld worden in ontwikkelingslanden in het Zuiden, wordt de controle moeilijker en de kans op niet duurzame productiewijzen groter.

Kaalslag in regenwouden

In het plantseizoen 2004-2005 werd maar liefst 1,2 miljoen hectare soja aangeplant in het Amazone-woud. In Mato Grosso, de Braziliaanse deelstaat met de grootste oppervlakte aan soja-aanplantingen, is al een derde van het tropische regenwoud verdwenen. Het grootste deel van de soja die in België wordt geïmporteerd wordt momenteel niet voor biobrandstof gebruikt, maar is voor veevoeder bestemd. Voor het sojarantsoen van ons vee, wordt jaarlijks ongeveer 500.000 hectare vruchtbare grond gebruikt, vooral in Argentinië en Brazilië. Dat is ongeveer 15% van het Belgische grondgebied. Zonder bijzondere aandacht voor een aantal duurzaamheidscriteria zal de productie van biobrandstof uit sojaolie deze trend nog versterken.

De internationale milieuorganisatie Greenpeace lanceerde recent het rapport: 'Eating up the Amazon'. Hierin wordt onder meer de rol van multinational Cargill bij de vernietiging van het Amazonewoud aangekaart. Cargill is een van de bedrijven die biobrandstoffen in ons land wil beschikbaar stellen. Uit het Greenpeacerapport blijkt dat de industriële teelt van soja in Latijns-Amerika een grote nefaste impact heeft op het leefmilieu, niet in het minst als gevolg van de massale ontbossing. Deze ontbossing gaat meestal gepaard met bosbranden. Op grootschalige soja-aanplantingen wordt overvloedig gebruik gemaakt van pesticiden, met vervuiling, maar ook vergiftiging tot gevolg. Talrijke grondconflicten met lokale bevolkingsgroepen komen voor en het gebruik van geweld wordt niet geschuwd. Bovendien zorgt deze sterk gemechaniseerde cultuur voor minder jobs dan bij de familielandbouw. Salarissen zijn laag en werkomstandigheden laten vaak te wensen over. De Braziliaanse autoriteiten hebben al verschillende gevallen van slavernij ontdekt. De omzetting van het Braziliaanse Amazonewoud naar landbouwgronden heeft een impact op de specifieke levenswijze van inheemse volkeren. De ontwikkeling van de massasojaplantages in Brazilië en Argentinië, voor een groot deel bestemd voor export, heeft ook een impact op de voedselzekerheid. Sinds Argentinië zich in 1996 op de grootschalige teelt van ggo-soja heeft gestort, moet het land voedsel importeren.

Cargill is een van de vier grote buitenlandse multinationals die het grootste deel van de Braziliaanse sojahandel controleren. Agromultinational Cargill heeft zich illegaal gevestigd in Santarem in het Braziliaanse Amazonewoud. Dit bedrijf is alsmaar meer betrokken bij de vernietiging van de regio, een genetische schatkamer waar zich zowat 30% situeert van

de biodiversiteit op land. Slavernij is nog een alledaagse realiteit in Brazilië en bestaat voornamelijk in de deelstaten Para en Mato Grosso. Tussen 2003 en 2004 rapporteerde de Braziliaanse overheid ongeveer 8700 slaven in deze deelstaten. Vaak gaat het om arme mensen die – onder de belofte van goedbetaald werk – terechtkomen op verafgelegen plantages. Hun papieren worden in beslag genomen. Ze werken vaak onder bedreiging van wapens en leven in erbarmelijke omstandigheden.

Niet alleen in Latijns-Amerika, maar ook in Azië worden oerbossen vernietigd voor de aanplant van energieteelten. Zo rapporteert een recente studie van de Nederlandse afdeling van Friends of the Earth dat de Indonesische regering plannen smeedt om 18.000 km² regenwoud om te zetten in een gigantische oliepalmplantage ('The Kalimantan Border Oil Palm Mega-Project', rapport van Milieudefensie en de Swedish Society for Nature Conservation, april 2006). Dankzij de sterke druk van internationale niet-gouvernementele milieuorganisaties bond de Indonesische regering in, zodat voorlopig 'slechts' tien percent van het project gerealiseerd wordt. Hoe dan ook betekent deze massale ontbossing een teloorgang van een belangrijk deel van de biodiversiteit.

Stijgende voedselprijzen

Maar ook als de energieteelten niet ten koste gaan van regenwouden, maar bijvoorbeeld op landbouwgronden in Westerse landen geteeld worden, kunnen er problemen ontstaan voor de arme bevolkingen in het Zuiden. Lester Brown van het Earth Policy Institute wees recent¹¹ op de onlosmakelijke band tussen de verdubbeling van graanprijzen voor voedsel en de toenemende bio-ethanolproductie in de VS. Met als gevolg stijgende voedselprijzen in ontwikkelingslanden als Mexico. De FAO en de Europese Voedingsindustrie kwamen met vergelijkbare waarschuwingen. De Europese margarine-industrie is beducht voor een Europese verhoging van de doelstelling voor biobrandstoffen tot 10%. Een topman van Heineken kondigde zopas aan dat de prijs voor bier ook duurder wordt door de toenemende vraag naar graan voor biobrandstoffen.

¹¹ Lester Brown, 'Plan B 2.0, Planet under stress and a civilisation in trouble', 2006.

De EU, noch België of Vlaanderen hebben algemene duurzaamheidscriteria vastgelegd voor de productie van biobrandstoffen. De federale overheid heeft in haar wet op de toekenning van accijnsvrije quota voor biodiesel of bio-ethanol slechts een beperkt aantal criteria ingevoerd. De kans is dus reëel dat binnenkort onze auto's rondrijden op biodiesel uit landen als Maleisië, Indonesië en Brazilië, landen waar al veel tropisch regenwoud plaats moest ruimen voor de niet duurzame teelt van biomassaplantages, en waar een loopje genomen wordt met onder meer het milieu, de landrechten van de lokale bevolking en de arbeidsomstandigheden en de mensenrechten.

Jatropha

De aardolieschaarste, de klimaatverandering en de afnemende biodiversiteit zijn stuk voor stuk ernstige problemen. Het mag echter niet dat maatregelen om aan een van deze problemen tegemoet te komen een intensifiëring van een ander probleem impliceert. Brandstoffen uit biomassa kunnen en moeten een bijdrage leveren aan het oplossen van de olieschaarste en de klimaatproblematiek, maar de productie ervan moet op duurzame wijze gebeuren. Een voorbeeld zou de productie van biobrandstof uit jatropha kunnen zijn. De vruchten van de jatrophastruik zijn zeer olierijk en dus ideaal voor de aanmaak van biodiesel of beter nog voor gebruik als pure plantaardige olie. In tegenstelling tot bijvoorbeeld soja heeft jatropha geen vruchtbare grond nodig die anders voor de productie van voedsel voor de lokale bevolking zou kunnen worden gebruikt. Jatropha groeit op dorre woestijngrond, zodat er geen tropisch regenwoud voor moet worden gekapt. In een duurzaamheidsindex scoort jatropha dan ook veel beter dan soja of palmolie.

Puur Plantaardige Olie (PPO)

De hierboven beschreven en beargumenteerde nadelen zijn grotendeels niet van toepassing op de kleinschalige of regionale toepassingen van puur plantaardige olie (PPO). Niets belet dan ook om deze toepassingen voluit te steunen.

Met dit voorstel van resolutie willen we een verdere aanzet geven om te komen tot echte duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen. Enkel dan kan de ontwikkeling van een biogebaseerde economie en van biobrandstoffen zonder negatieve neveneffecten van

de grond komen. In de vroeger al gestemde resolutie over biobrandstoffen (*Parl. St. Vl. Parl.* 2004-05, nr. 174/1) werden geen duurzaamheidscriteria vastgelegd. In tussenkomsten in de commissie bleek hierover nochtans een consensus te bestaan. Vandaar deze aanvullende resolutie.

Eloi GLORIEUX

Mieke VOGELS

Vera DUA

Rudi DAEMS

Jos STASSEN

Jef TAVERNIER

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– stelt vast dat:

- 1° de huidige toename van de teelt van biomassa voor de productie van biobrandstoffen meestal op een niet-duurzame en vaak sociaal onaanvaardbare wijze gebeurt. De grote multinationals die hierbij betrokken zijn zullen weldra ook in Vlaanderen biobrandstoffen aanbieden;
- 2° in Vlaanderen de duurzaamheidscriteria voor de opwekking van groene stroom en het verkrijgen van groenestroomcertificaten te soepel zijn en daardoor ongewenste effecten ressorteren;
- 3° de EU, noch België of Vlaanderen algemene duurzaamheidscriteria hebben vastgelegd voor de productie van biobrandstoffen;

– vraagt de Vlaamse Regering :

- 1° in haar beleid inzake de toepassing van biomassa voor economische en/of energetische doelstellingen steeds voorrang te geven aan de inzet van biomassa als grondstof;
- 2° in haar beleid inzake de toepassing van biomassa voor energetische toepassingen steeds voorrang te geven aan de toepassingen met hoogste energetisch rendement, en extra steun te voorzien voor de ontwikkeling van de tweede generatie biobrandstoffen op basis van organische (afval)materialen;
- 3° in haar beleid inzake de toepassingen van biobrandstoffen te verankeren dat enkel biobrandstoffen van duurzame herkomst worden gebruikt en hierbij de volgende criteria te hanteren:
 - a) er kan enkel gebruik worden gemaakt van biobrandstoffen met een positieve energiebalans (de biobrandstof moet meer energiewaarde bevatten dan de energie die gebruikt werd bij de teelt, in het transport en bij de verwerking tot brandstof);

- b) biobrandstoffen moeten minimaal CO₂-neutraal zijn – ten minste moet bij de evaluatie van de netto CO₂-balans over de volledige levenscyclus een netto reductie van 50% gehaald worden t.o.v. fossiele brandstoffen;
- c) biobrandstoffen moeten minstens even goed en liefst beter presteren wat de uitstoot van andere polluenten betreft, zoals bijvoorbeeld fijn stof of NO_x;
- d) de teelt van biomassa waaruit de biobrandstof gemaakt wordt mag geen directe of indirecte concurrentie vormen met de voedsel- of drinkwatervoorziening of de lokale energiebevoorrading in het land en de regio van herkomst;
- e) de teelt van biomassa mag geen negatieve gevolgen hebben voor de natuurlijke nutriëntenbalans;
- f) de teelt van biomassa mag niet ten koste gaan van de landrechten of de mensenrechten (kinderarbeid) van de plaatselijke bevolking;
- g) bij de teelt van biomassa mag er geen sprake zijn van de vernietiging van tropisch regenwoud of andere bijzondere ecosystemen voor plantages;
- h) bij de teelt van biomassa wordt geen ondeskundig en onnodig gebruik gemaakt van kunstmest of pesticiden;
- i) de teelt van biomassa mag niet leiden tot een achteruitgang van de lokale biodiversiteit door de introductie van monoteelten;
- j) bij de teelt van biomassa wordt geen gebruik gemaakt van genetisch gemanipuleerde organismen.

Deze duurzaamheidscriteria worden ook gehanteerd in alle vergunningenprocedures en subsidieregelingen;

- 4° geen groenestroomcertificaten of andere steun toe te kennen aan energieproductie op basis van biomassa die:

- a) niet aan deze duurzaamheidscriteria beantwoordt;
 - b) geen voldoende hoog energetisch rendement haalt (minstens 50 à 65%);
- 5° voor het bereiken van de doelstelling inzake vervanging van fossiele brandstoffen door biobrandstoffen als voorzien in de Europese richtlijn 2003/30/EG, uitsluitend rekening te houden met biobrandstoffen die voldoen aan hogergenoemde duurzaamheidscriteria;
- 6° maximale ondersteuning te bieden voor koud geperste plantenolie;
- 7° er bij de federale regering en de Europese Commissie op aan te dringen dat:
- a) de hierboven beschreven duurzaamheidscriteria als dwingende voorwaarden worden opgelegd;
 - b) de auto-industrie te verplichten om brandstofmotoren met hoog rendement te produceren en op de markt te brengen;
 - c) de gerealiseerde import en productie van biobrandstoffen in mindering wordt gebracht van de importquota voor aardolie of aardgas, zodat er geen toename is van de totale importhoeveelheid, met een verhoging van de aankoop van emissierechten in het buitenland tot gevolg.

Eloi GLORIEUX

Mieke VOGELS

Vera DUA

Rudi DAEMS

Jos STASSEN

Jef TAVERNIER
